

एवंसौहम्याद्यंगपंचकंसलक्षणं अंगिचवाक्यं सलक्षणमुक्त्वा वाक्यगुणानाह उपेतार्थमिति त्रिभिः अत्रालंकारिकैः श्लेषादयः शब्दगुणाश्चतुर्विंशतिः प्रतिपादिताः तेषां शब्दान्तरैः संक्षेपेण च अंतर्गणितं च पंचदशप्रोक्ताः तत्र केन शब्देन को गुण उच्यते कस्मिंश्च को तर्भवति तत्संक्षेपेण प्रकाशयते तत्र श्लेषादयस्तत्त्वज्ञेनोक्ताः श्लेषः १ प्रसादः २ समता ३ माधुर्यं ४ सुकुमारता ५ ॥ अर्थव्यक्ति ६ स्तमाविकत्वं ७ गतिस्तथा ८ मुद्रास्तता ९ ॥ ओज १० स्तयाम्यदौर्जित्यं ११ प्रेयान १२ यशुशब्दता १३ ॥ तद्वत्समाधिः १४ सौहम्यं १५ चर्गाभीर्यं १६ मयविस्तरः १७ ॥ संक्षेपः १८ संमितत्वं १९ १ अभिन्नार्थानामर्थं प्रसिद्धार्थपदत्वं प्रसादाख्यं २ न्यायवृत्तं श्लाघ्यैर्विशेषणैर्योगोदात्तताख्यः ३ नचाधिकं संक्षिप्तं ४ नाश्लक्ष्णं श्लेषाष्टगुणयुक्तं ५ नसंदिग्धं विविक्तपदतारूपमाधुर्यवत् ६ एतेषां

उपेतार्थमभिन्नार्थन्यायवृत्तं नचाधिकं ॥ नाश्लक्ष्णं नचसंदिग्धं वक्ष्यामि परमंततः ॥ ८७ ॥
नगुर्वक्षरसंयुक्तं पराङ्मुखसुखं नच ॥ नानृतं नत्रिवर्गेण विरुद्धं नाप्यसंस्कृतं ॥ ८८ ॥

द्ववाक्यगुणाः ॥ ८७ ॥ अतः परं नवपददोषास्तेऽपि विषययेण वाक्यगुणा एवेति न च संबंधोऽप्याह्याः नगुर्वक्षरसंयुक्तं अनिष्टुराक्षरप्रायं सुकुमारख्यं निष्टुराक्षरं तु शुष्कोऽक्षस्तिस्रस्त्यये एवमादि १ पराङ्मुखानां सुखं चरं प्राम्यं अश्लीलामंगलघृणावर्धयं प्राम्यं इदं च न तथा अंतर्मुखवशां संसृष्टस्यार्थमित्यर्थः यथोक्तं अंतःसंजल्परूपत्वं शब्दानां सौहम्यमुच्यते उदाहृतं च केवलं दधतिकर्तुं वाचिनः प्रत्यया निहन जानु कर्मणि धाबतः सृजति संदृशास्तयः स्तौति रत्रिविपरीतकारक इति २ अचतुर्पुराणां मूलकं मेघसंदेशादिवत् ततो न्यतु श्रुत्यादि मूलकतया प्रौढोक्तिरूपं ३ त्रिवर्गेण विरुद्धं असावनुपनीतोऽपि वेदानधिजगुरो रिति धर्मशास्त्रविरुद्धं कामोपभोगसाकल्यफलोराज्ञां महीजय इत्यर्थशास्त्रविरुद्धं तवोत्तरोऽपि विबोऽपि दशनां को विराजत इति कामशास्त्रविरुद्धं च तदन्यत् श्रेयस्करं प्रेयः संज्ञं असंस्कृतं देशं तद्यथा गच्छीलावण्यतल्लो नेलडहौ मडहौ भुजौ नेत्रे सेवाहं कंदो ह मोहायित सखे सखि तदन्यत् उक्ति संज्ञं विशिष्टाणि तिरूपं ॥ ८८ ॥